

”...hellre ett dåligt val

Farooq Wardak tror att valet kan öppna ögonen på utländska investerare

– Valet är mycket viktigt politiskt, socialt och ekonomiskt. I dag uppfattar få afghaner den sittande presidenten och hans interimsregering som sin egen, säger Farooq Wardak, chef för den afghanska valövervakningsorganisationen i Kabul.

Trots att man nu bara väljer att genomföra ett presidentval (parlamentsvalet är skjutet på framtiden) tror Wardak att valet kommer att föra med sig positiva konsekvenser för det afghanska folket.

Text & bild: Börje Almqvist

– Jag får till exempel ofta höra att regeringen tillhör Panjshirierna, jihadis* eller afghaner som kommit tillbaka från exil. Genom valen blir vi kvitt känslan av att presidenten representerar en speciell grupp. Socialt och på sikt är valet viktigt eftersom huvudsakligen socialt accepterade människor i längden kommer att få makten i den blivande regeringen. Men Farooq Wardak har trots sin positiva inställning en krass syn på verkligheten.

– Det är bättre med ett dåligt val än inget val alls. Ett val kommer förstås inte att lösa alla våra problem, men det är ett steg i rätt riktning. Krigsherrarnas makt har minskat. Det här valet kommer att bli bättre än de tidigare Loya Jirgorna och nästa val kommer att bli bättre än det här.

Många miljonärer utomlands

På sikt tror Wardak att valet även kommer föra med sig ekonomiska fördelar.

– På grund av många års krig har många afghaner blivit miljonärer utom-

Farooq Wardak är den afghanska valövervakningsorganisationens chef i Kabul. Han tror att valet i förlängningen kan föra med sig många positiva saker.

lands istället. De vill inte investera här om vi inte har en demokratiskt vald president och sedermera ett folkvalt parlament. Många av dessa människor har sagt till mig att de skulle investera i Afghanistan om det fanns en fungerande politisk apparat.

– Om 70 procent av de röstberättigade registrerar sig är det ingen dålig siffra. Allt över 50 procent är bra. Om fler än hälften av de som registrerat sig röstar är det tillräckligt. Jämför med England där 38 procent röstade i senaste valet.

Men det finns ett litet problem med procentsatserna.

– Vi har inga tillförlitliga befolkningsdata. Därför vet vi inte hur många röstberättigade det finns. Vi har fått olika siffror. Den vi använder oss av är 9,9 miljoner röstberättigade.

Men det är inte antalet som röstregistrerat sig som oroar Wardak. Där emot ser han andra problem.

– Det finns ett problem med obalansen mellan olika etniska grupper – i antalet människor som registrerat sig. I pashtunbältet i söder och sydost är antalet registrerade lägre än genomsnittet och det är ett problem för valens demokratiska legitimitet. Dessutom är det problematiskt med

än inget val alls ...”

hur nomaderna ska rösta och hur deras röster ska bokföras.

41 procent kvinnor

Vad gäller det förutspådda låga kvinnliga valdeltagandet och problem med att få fram tillräckligt med kvinnliga valarbetare lokalt är Farooq Wardak inte speciellt orolig.

– Jag oroade mig för att andelen kvinnor som registrerade sig skulle gå ned när vi började registrera väljare utanför de större urbana centren. Andelen registrerade kvinnliga väljare har istället gått upp från 13 procent i december till omkring 41 procent i augusti. Om vi inte kan rekrytera tillräckligt med kvinnliga valarbetare lokalt så får vi ta kvinnor från Kabul.

► Hur kan ni övertyga de konservativa att släppa fram kvinnorna till valurnorna?

– För att övertyga folk är det viktigare vem som för fram budskapet än själva budskapet i sig. Jag och många andra som arbetar med valet har arbetat inom biståndsorganisationer som har hjälpt människor. Det har gjort det lättare för oss att argumentera för valregistreringen.

Farooq Wardak har tidigare arbetat som chef för SAK:s hälsoavdelning, men han har också haft en ledande ställning inom SAK:s program för funktionshindrade.

► Är en demokratiskt vald president viktig för Afghanistan och det afghanska folket?

– Absolut. En demokratiskt vald president och sedermera regering som valts i fria val av folket kommer att överbrygga gapet mellan centralregeringen och provinserna. Folk säger inte demokrati, de säger social rättvisa.

► Men kommer det efter valet verkligen bli möjligt att sprida presidentens makt ut till provinserna?

– Vi kommer att ha en president

som är framröstad av afghaner från hela nationen. De privata miliserna är på väg ned. Deras makt har minskat.

Att övertyga folk om att de ska rösta kräver sin egen logik.

– De argument jag använder för att övertyga folk är att de ska rösta på någon som vill ge dem ett bättre liv? Rösta på ledare som kan ge er bröd att äta och mjölk åt barnen.

► Vad gör ni åt de säkerhetsproblem som uppstår i och med valet?

– Det har funnits fyra olika typer av säkerhetsproblem. Först kom det anonyma brev där folk hotades till livet om de deltog i valet. Sedan började det kastas handgranater mot valarbetarna. Nästa steg var minor på vägarna där valarbetarna färdades. Nu är det bakhåll mot valarbetarna. Som skydd har vi den nationella polisen på omkring 12 000

man. Dessutom tänker vi använda oss av lokala säkerhetsmekanismer så som *Arabaki* (stampoliser). Att ha lokalsamhällena på vår sida är en varaktig säkerhetsåtgärd.

Han räknar inte med att FN:s säkerhetsstyrkor ISAF, som enligt plan ska utökas från 6 500 man till 10 000 man före valet, kan vara till någon hjälp.

– De är bara i Kabul, Kunduz och Mazar-i-Sharif. Koalitionstyrkor ska skydda valet på en del högriskplatser, men jag vet inte med hur många man.

► Vilka samband ser du mellan det afghanska valet och det faktum att USA går till val i november?

– Valet är vårt eget initiativ. Det är av afghaner för afghaner. Det har ingenting med att Bushadministrationen att göra. Det är ett sammanträffande. Vi följer Bonnavalet och konstitutionen. Om vi inte håller val så har vi ingen legitim regering. Folk skulle se en förlängning av den nuvarande regeringen som illegitim.

► Ett val i Afghanistan är en dyr process, är det värt pengarna?

– Ja, pengarna bekostar mer än ett val. Valprocessen lämnar kapacitet efter sig när det är över. Vi har aldrig haft ett riktigt val tidigare i Afghanistan. Människor kommer också att ha medvetandegjorts om val och demokrati. Med det i åtanke är valet inte speciellt dyrt, tycker Farooq Wardak. ■

Fotnot: Panjshirierna är de som genom försvarsminister Fahim kontrollerar de väpnade styrkor som gick in i Kabul efter det att USA bombat talibanerna på flykt i november 2001. Jehadis är de som på 1980-talet bekämpade de sovjetiska ockupationstrupperna och som på 1990-talet utkämpade ett blodigt inbördeskrig i Kabul, som kostade uppemot 60 000 civila livet.

Presidentvalet i Afghanistan

- Presidentvalet i Afghanistan hålls den 9 oktober.
- Omkring 10 miljoner röstberättigade afghaner har registrerat sig. Detta motsvarar cirka 90 procent av de röstberättigade.
- Cirka 41 procent av dessa, eller fyra miljoner är kvinnor.
- Valet har 18 presidentkandidater, varav en är kvinna. Favorit är interimregeringens nu sittande president Hamid Karzai.
- Vid en undersökning gjord av portalen www.afgha.com leder Hamid Karzai knappt på 31 procent.